

Tartalom

1. Bevezetés.....	2
2. Néhány szó Kauksi Ülléről, az etnofuturizmus szülőanyjáról	5
3. Az irányzathoz kapcsolódó társaságok és intézmények.....	7
4. Az etnofuturizmus korszakai.....	9
5. A finnugor áramlat megjelenése az irodalmi életen kívül.....	11
6. A finnugor népi kultúra életben tartása a 21. században.....	15
7. Az észt etnofuturizmus hatása a többi uráli nép mai kulturális életére	17
8. Összegzés	19
Internetes források.....	21
Hivatkozott irodalom.....	21
Függelék	22

1. Bevezetés

Észtországban járva felfigyelhetünk arra, hogy a reklámokban, a mindennapi életben egyre többször jelenik meg a népi kultúra. Nem csak bizonyos rétegek mindennapi életének részévé válik, hanem egyre szélesebb körben terjed az észti anyanyelvű lakosság körében. A boltok polcain számos terméket láthatunk, melyek valamilyen formában magukon viselnek olyan motívumokat, melyeket a népművészet ihletett. Az élelmiszerek csomagolásán kívül bizonyos ruhadarabokon is megjelenhetnek népi motívumok. Ezeket előszeretettel vásárolják meg a turisták, de ezen kívül maguk az észtek is előszeretettel viselnek ilyen ruhadarabokat vagy kiegészítőket.

Az etnofuturizmus közel 25 éves korszaka nagyon erős hatást gyakorolt egész Észtországra. Az etnofuturizmus nagyban hozzájárult ahhoz, hogy például a népi motívumok divatossá váljanak és széles körben elterjedjenek.

Az etnofuturizmus 25 éve Észtországból indult irodalmi-művészeti áramlat, amelyet *finnugor áramlatként* is szokás emlegetni. 1999-ben a Fiatal Finnugor Alkotók III. konferenciáján ünnepelték meg az etnofuturizmus születésének tízedik évfordulóját. Az etnofuturizmus szó jelentése az észti művészetben és más, kisebb finnugor népek művészetében is jól ismert. A terminust a Hirohall csoport tagjaként (amelynek leírására majd a későbbiek során kitérek) Karl Martin Sinijärv észti költő alkotta meg, de már a Kostabi-Šelts tagjaként vezette be a használatát a köztudatba.

Dolgozatom célja az etnofuturizmus fogalmának körbejárása, az áramlat fő jellemzőinek bemutatása. Emellett arra a kérdésre próbálok meg választ adni, hogy hogyan történik a népi kultúra archaikus elemeinek újraértelmezése és újrahasznosítása az etnofuturizmus által nyújtott kereteken belül.

Írásomban egy-egy észti példát kívánok bemutatni az etnofuturizmus különféle művészeti ágakban való megjelenésének illusztrálására az 1990-es évektől napjainkig.¹ Igyekszem olyan példákat kiragadni, amelyek Észtországban széles körben ismertek. Sorra veszem azokat a területeket, ahol a *finnugor áramlat* megjelent: ide tartozik például az észti színházi élet, a zene és más művészeti ágak is.

Forrásként számos észti nyelvű anyag áll rendelkezésre az etnofuturizmus iránt érdeklődő kutató számára – ezek nagy részét főleg a finnugor kultúrával kapcsolatos konferenciákon elhangzott előadások teszik ki. Magyar nyelven kevés írás jelent meg az etnofuturizmussal kapcsolatban.

---

¹ Sajnos a dolgozat kereteit meghaladná, ha több példát is bemutatnék egy területről.

A finnugor nyelvet beszélő népek közül a magyarok és a finnek mellett az észtek alkotnak független államot. Az észti identitástól elválaszthatatlan, hogy az észtek önmagukra finnugor népként tekintenek. Általánosságban elmondható – a Magyarországon fel-feltűnő híresztelések ellenére² – hogy a finnugor nyelvrokonság tényét nem kérdőjelezzik meg. Az észtek már a 19. században kivették a részüket a többi finnugor nyelvű nép kultúrájának a kutatásából. Az uráli nyelvcsaládba tartozó népeknél már a szovjet időkben is folytak észti kutatások.³

Az etnofuturizmus megszületése kifejezetten észti szerzők munkásságához köthető. K. M. Sinijärv, akinek a nevét már fentebb említettem, az Eesti Kostabi-Šelts⁴ (vagyis az Észti Kostabi Társaság) tagjaként alkotta meg ezt a kifejezést.⁵ Eesti Kostabi-Šelts (*Észti Kostabi Társaság*) nevét egy Amerikai Egyesült Államokban élő észti származású festőről, Mark Kostabiról kapta. A társaságot 1989-ben alapították a Hirohall csoport⁶ tagjai, eredetileg nem irodalmi társaságnak indult. Saját kiadású folyóiratuk a Kostabi nevet viselte. A Kostabi-Šelts tulajdonképpen a Hirohall csoport mintájára született.⁷

A Kostabi-Šeltsre – az őket megelőző irodalmi társaságokhoz képest – a kezdetektől a radikális⁸ tendenciák alkalmazása volt jellemző. Az, hogy nem féltek a provokatív elemek és módszerek használatától, már a társaság nevében is látható: a dollárjel arra utal, hogy nem szégyellendő, ha egy művész (a művészeteket és az alkotásokat olyan szent dolognak tekintve, amelyeket nem lehet tárgyiasítani, vagyis pénzt kérni érte, megélni belőle) nem ingyen alkot, hanem megél az alkotásaiból.⁹ Figyelemre méltó, hogy a Kostabi-Šelts saját korának posztszovjet társadalmait megelőzve

---

² Több magyar nyelvű írás is található az interneten, amelyekben az is olvasható, hogy a finnugor nyelvrokonság tényét csak magyar iskolákban tanítják, külföldön pedig nem.

³ Főként néprajzi és nyelvészeti kutatások. Mindenképpen meg kell említeni Lennart Meri (író, műfordító, filmrendező, politikus, egykori észti államfő) expedícióit. Az ezekről az expedíciókról készült filmek nagy népszerűségnek örvendenek.

⁴ A dollárjel használata akaratlagos, nem elütés.

⁵ Az észti irodalmi, kulturális csoportosulások a Szovjetunió felbomlása előtt is nagyon fontos szerepet töltek be az észti kulturális életben. Nem pusztán a megszületett írásos művek bírtak jelentőséggel, hanem maga az alkotók közötti kapcsolattartás is folyamatos, kölcsönös inspirációt nyújtott mind egy-egy csoporton belül, mind pedig különböző csoportok között is.

⁶ A Hirohall csoport 1988 és 1991 között működött Tartuban. Tartu Észtország egyetemvárosa, az észtek gyakran azzal viccelődnek, hogy Észtország fővárosa Tallinn, de Tartu az a város, aminek feje is van (Tallinn on pealinn, aga Tartu peaga linn). Ez annak köszönhető, hogy Tartuban van Észtország első, legkorábban alapított egyeteme, az értelmiség mindig Tartuban tartja a főhadiszállását, és ebben a városban a legjelentősebb a kulturális és irodalmi élet is. A Tartui Egyetem a balti államok északi részének legrégebbi felsőoktatási intézménye.

⁷ <http://www.suri.ee/etnofutu/texts/viires.html> (2014 november 22.)

⁸ Annus, Epp – Epner, Luule – Järv, Ants – Olesk, Sirje – Süvalep, Ele – Velsker, Mart (2001:610.)

⁹ <http://www.suri.ee/etnofutu/vanaisad/masing/sall-uku.html> (2014. november 21.)

már az 1980-as évek legvégén felvetette annak lehetőségét, hogy a performance legitim kifejezési forma, és a kis finnugor népekkel kapcsolatban is használható.

A Kostabi-Šelts és a Hirohall tagjai elmélyülten tanulmányozták a folklórt, annak érdekében, hogy megértsék az észti kultúra archaikus szellemiségét, és alkotásaikban ki is tudják fejezni azt.¹⁰

Az etnofuturizmus szóösszetétel, amely két részből áll. Első része a görög eredetű etnosz,¹¹ etnikum – vagyis a nép, ez utal a hagyományos népi kultúrára. A szóösszetétel második fele a futurum – a jövő, a progresszivitás, a modernség, amelyről asszociálhatunk a huszadik század egy irányzatára, a futurizmusra, amely az első mozgalom, amely az avantgárdból indult el 1909-ben. A futurizmust képviselő alkotók elutasították a múlt fontosságát.¹² Egyet értek Kari Sallamaa-val, aki szerint az etnofuturizmus terminusában a *futurizmus* mást jelent, reményteljes új jövőre utal – a kis népek új jövőjére, hogy a saját kultúrájuk és tradíciójuk számára van jövő, és a fejlődésre lehetőség.¹³

Az etnofuturizmus egy adott népcsoport archaikus, prehisztorikus eredetű formavilágát, világszemléletét, a *népi* kultúra elemeit ötvözi a mai kor elvárásainak megfelelő dinamikus, progresszív, modern szemlélettel. Az etnofuturizmusra jellemző, hogy a régi forma új tartalmat kap, vagy éppen egy új forma kaphat *régi* tartalmat. Például egy régi népköltészeti forma szólhat napjaink problémáiról, aktualitásokról, de ugyanakkor a legmodernebb számítástechnikai eszközökkel készült animációs filmben is megjelenhet a népművészetre jellemző formavilág.

---

¹⁰ <http://www.suri.ee/etnofutu/texts/viires.html> 2(014 november 22.)

¹¹ <http://mek.oszk.hu/02100/02115/html/1-2051.html> (2014. november 21.)

¹² <http://enciklopedia.fazekas.hu/irodalom/Futurizmus.html> (2014. november 21.)

¹³ <http://www.suri.ee/etnofutu/vanaisad/masing/sall-uku.html> (2014. november 21.)

2. Néhány szó Kauksi Ülléről, az etnofuturizmus szülőanyjáról

Kauksi Ülle 1962-ben Ülle Kahusk néven született észt író. A kortárs észt irodalmi és kulturális élet egyik meghatározó alakja. Neve az etnofuturizmus mellett a võru mozgalomhoz¹⁴ is köthető. A mozgalom eredményei közé tartozott a võru nyelvű irodalom megjelenésén kívül, hogy a võru nyelvet többé már nem csak dialektusként emlegetik, hanem önálló nyelvként kezdtek el beszélni róla.

Kauksi Ülle ismertségét elsősorban az hozta meg, hogy ő jegyzi a võru nyelvű irodalom első regényét, az 1998-ban megjelent Paat-ot.¹⁵⁻¹⁶ Szervező munkájának köszönhető, hogy létrejött és terjedni kezdett a võru nyelvű irodalom ideológiája. Kauksi Ülle a Kostabi-Šelts alapítótagejai közé tartozott, az ő lakásában manifesztálódott az etnofuturizmus szellemisége.¹⁷

Jacsev Nikolai írásában a võruiakat úgynevezett pseudo-etnosznak nevezi, tehát olyan népcsoportnak, melynek tagjai ugyan észtnek tartják magukat, de emellett erős lokális identitással rendelkeznek.¹⁸ Kauksi Ülle hatására a võruiak identitástudata is erősödni kezdhetett Észtországban.

Az 1999-es Eestluse elujõud (Az észtség életereje) című Tallinnban megrendezett konferencián Kauksi Ülle fogalmazta meg, hogy miért van szükség arra, hogy az észtek a saját eszközeikkel élve alkossanak: *„Mit kell tenni most? Hogyan megy az ember Európába, egy konferenciára, és mit csinál ott? Ha a saját zenéjével, a saját irodalmával, a saját táncaival megy oda, mit fog megmutatni abból, amivel rendelkezünk? Valóban jó ötlet, hogy a tallinni színházból valahová külföldre küldenek valakit, hogy olasz nyelven íródott operát énekelve képviselje Észtországot? Vagy, néhány kórust hagyományos, előre meg tanult¹⁹ dalokat küldenek énekelni? Felül akarjuk-e múlni azokat, akik előttünk csinálták ezeket a dolgokat: csináljuk mi is annyira jól, mint az előttünk lévők; vagy csinálunk valamit, amire a saját stílusunkban, a saját eszközeinkkel lehetnénk képesek? Keressünk olyan kulturális megnyilvánulásokat, amelyek a mi saját hangunkon szólalnának meg, és látjuk a számos ellentmondást a két kultúra között, amelyek közül az egyik a szlogen: legyünk észtek, menjünk*

¹⁴ Annus, Epp – Epner, Luule – Järv, Ants – Olesk, Sirje – Süvalep, Ele – Velsker, Mart (2001:611)

¹⁵ Annus, Epp – Epner, Luule – Järv, Ants – Olesk, Sirje, – Süvalep, Ele – Velsker, Mart (2001:640)

¹⁶ A paat jelentése: csónak.

¹⁷ <http://www.suri.ee/il/98/3/etnofutu.html> (2014 november 22.)

¹⁸ http://www.hhrf.org/kisebbssegkutatas/kk_2002_02/cikk.php?id=1137 (2014. november 25.)

¹⁹ A szerző a konferencián a népdaltanulásról is beszélt. Véleménye szerint a dalokat úgy kell énekelni, ahogyan az ősök tették, egy dal minden előadás során máshogy hangzik, nem marad mindig ugyanolyan.

Európába! És a másik az etnofuturizmus szlogenje: Vigyük át a paraszti kultúrát a következő évezredbe!”²⁰

Azért választottam ezt az idézetet a konferencián elhangzott beszédek közül, mert megláthatjuk benne, mennyire radikálisan fogalmaz Kauksi Ülle. Nem tartja elfogadhatónak, hogy észtek külföldre utazván más nyelven énekeljenek – inkább a saját kulturális megnyilvánulásokat támogatja. Az észteknek a saját hangjukra kell rátalálni, nem pedig eltűnni Európa népei között. Újra meg kell fogalmazni azt, hogy mely kulturális sajátosságok segítenek az észteknek rátalálni önazonosságukra. Ha megvan az önazonosság, akkor pedig ki is kell nyilvánítani azt.

---

²⁰ <http://www.suri.ee/il/99/4/etnofutu.html> (2014. november 21.)

3. Az irányzathoz kapcsolódó társaságok és intézmények

Az észti irodalmi életben nemcsak az újra elnyert függetlenség visszaállításakor történtek intenzív átalakulások; közvetlenül a Szovjetunió felbomlása előtt is megindult néhány változás.²¹ Mindig is fontos szerepet töltöttek be az észti kulturális és irodalmi életben a különböző csoportosulások, irodalmi társaságok. A független államban több irodalmi társaságot is újraindítottak. Ezen kívül több folyóiratot is léterhoztak.²²

Mivel kis létszámuk ellenére az idegen uralom alatt töltött hosszú évszázadokat követően is megőrizték identitásukat, az észtek számára fontos kérdéssé vált az 1991-es függetlenné válás után, hogy más, kisebb finnugor népeknek segítséget nyújthassanak identitásuk megőrzésében.²³ Jüri Ehlvest 1999-ben a *Sirp* című észti folyóiratban *Etnofuturistik maailmapilt*, vagyis az etnofuturista világkép című cikkében (ekkor ünnepelték az etnofuturizmus megszületésének tízedik évfordulóját) így fogalmazott: „Ha az ember a finnugor szellemiség jegyében kijelenti, hogy „én”, akkor az az ember ugyanakkor már azt is kimondja, hogy „én én vagyok”. A kérdésfeltevéstől ugyan lehet, hogy nem jut messzebbre annak megállapításánál, hogy kijelenti önmaga létezését, de talán éppen saját létének megállapítása segít a továbblépésben.²⁴ Ahogy az észtek esetében, úgy minden más finnugor nyelvet beszélő kis létszámú nép esetében is fontos, hogy felismerjék önazonosságukat, és tudatában legyenek annak.

Figyelmük ma már a finnugor nyelvű népeken kívül az összes, függetlenséggel nem rendelkező uráli népre kiterjed. Sokatmondó tény, hogy elsőként az észtek kezdték megünnepelni a Rokonnépek napját minden év októberének harmadik szombatján.²⁵ A Rokonnépek napja, vagyis a Hõimurahvaste päev alkalmából minden évben egyre több programon lehet megismerkedni Észtországban a többi uráli nép kultúrájával és nyelvével. Figyelemre méltó, hogy évről-évre milyen nagymértékben szélesedik a programsorozat. Különböző kiállításokat, filmes estétet, színházi előadásokat és koncerteket is rendeznek a Rokon népek napjának alkalmából. Minden évben érkeznek művészek más uráli népektől a szervezők meghívására.

---

²¹ <http://www.pluralica.eu/materia/piret-viires-attekintes-az-eszt-kortars-irodalomrol?page=0,1> (2014. november 21.)

²² <http://www.pluralica.eu/materia/piret-viires-attekintes-az-eszt-kortars-irodalomrol?page=0,0> (2014. november 23.)

²³ Az észtek és a többi finnugor nép kapcsolata természetesen a rendszerváltásnál jóval régebbre nyúlnak vissza, de jelen dolgozat kereteit meghaladná ennek részletes bemutatása.

²⁴ <http://www.sirp.ee/archive/1999/28.05.99/Kirjand/kirjand1-1.html> (2014 október 6.)

²⁵ Ezt megelőzően is ünnepeljük Magyarországon a Rokon Népek Napját, de az ünneplést 2013-ban foglalták törvénybe.

Számos észt alapítású egyesület van, amely kapcsolatba hozható az etnofuturizmussal, és a kis népek kultúrájának támogatásával. Talán az egyik legismertebb a Fenno-Ugria, amelynek célja, hogy segítse a kis lélekszámú finnugor népek kultúrájának kutatását, fennmaradását, megőrzését és továbbadását. A Fenno-Ugriát 1927-ben alapították,²⁶ majd hosszú szünet után 1991-ben kezdte újra a működését. A Fenno-Ugria számos kutatást és oktatási projektet szervez az uráli népek tagjainak. Emellett az uráli népek közötti párbeszédet és kulturális kapcsolatokat kívánja elősegíteni. A Fenno-Ugriához köthető többek között a Fiatal Finnugor Alkotók konferenciáinak megszervezése is.

Az 1993-as Udmurtiában rendezett II. MAFUN²⁷ kongresszuson fogalmazódott meg Ülle Kauksiban, hogy a következő év tavaszán kifejezetten kis finnugor népekből származó alkotók részére rendez konferenciát 1994 tavaszán.²⁸ Az etnofuturizmus szellemisége a kezdetekkor elsősorban ezeken a kongresszusokon rendezett szemináriumok során jutott el a kis finnugor népeket képviselő résztvevőkhöz.

---

²⁶ <http://www.fennougria.ee/index.php?id=10417> (2014. november 22.)

²⁷ A MAFUN (Youth Association of Finno-Ugric Nations) a Finnugor Népek Ifjúsági Szövetsége. Szinte minden uráli nép közül képviselteti magát a tagok közül valaki. A tagok között nagyszámú észt finnugrista van, mellettük természetesen magyarok is vannak. Jelenlegi elnöke finn származású.

²⁸ <http://www.suri.ee/il/98/3/etnofutu.html> (2014. november 22.)

4. Az etnofuturizmus korszakai

Az etnofuturizmus története három részre osztható. Az első részhez tartoznak az etnofuturizmus társadalmi előzményei az 1940-es évektől (tehát a független Észtország megszűnésétől) kezdődően egészen az 1980-as évekig.

Az emberek természetes törekvése, hogy utódaikra átöröktessék a tapasztalataikat, hagyományaikat. Európában a huszadik század elején, még a Szovjetunió megerősödését megelőző időszakban a népi kultúrát több író, politikus és kutató szentnek, igaznak, romlatlannak ítélte. Ennek hatására erősen idealizálttá váltak a hagyományok. A viselet, a népi élet romantikus felhangot nyert. A népi kultúrához a Szovjetunió ideje alatt a Nyugat-Európában élő írók vagy kutatók közül az nyúlt vissza, aki a kapitalizmus előtti állapotokban kereste a *szép múltat*.²⁹

A huszadik század második felében, a Szovjetunió létrejöttét és megerősödését követően a tagállamokon kívül több európai országban is egyre inkább úgy tűnt, hogy inkább a technikai haladás kerül előtérbe, háttérbe szorítva a népi hagyományokat. Ehhez hozzájárult a posztmodern áramlat, és az ezen belül létrejött avantgárd hatása is.

Az avantgárdból a huszadik század hajnalán vált ki a futuristák mozgalma, akik egyenesen elavultnak, haszontalannak és megsemmisítendőnek ítélték mindent, ami hagyományos. A futurista mozgalom tagadhatatlanul meghatározó hatással volt a Szovjetunió kultúrájára, és arra a módra, ahogyan a Szovjetunióban a kultúráról gondolkodni kellett. A népi kultúrához olyan konnotációk társultak, amelyek fényében elmaradottabbnak, elavultnak tűnik minden kulturális elem, ami a hagyományos paraszti társadalomból származik.

A szovjet uralom ideje alatt sok észti író emigrációba kényszerült. Többen ekkor sem hagyták abba a publikálást. Néhányan csak akkor tértek vissza Észtországba, mikor az ismét függetlenné vált.

Az 1960-as évek második felétől az irodalmi és kulturális társaságok egyre merészebb hangnemet ütöttek meg, kimondták koruk problémáit, és nyíltabban kritizálták a hatalmat. Az 1980-as években már beszélhetünk a Szovjetunió hatalmának meggyengüléséről – ennek hatására még inkább felbátorodhattak a különböző irodalmi csoportosulások tagjai. Már a nyolcvanas években megvoltak az etnofuturista mozgalom előzményei. A Második Észt Köztársaság kikiáltása után számos észti író visszatért szülőföldjére az emigrációból.

---

²⁹ Ugyanakkor elmondható, hogy egyes emberek érdeklődése (már a tizenkilencedik század végétől kezdődően) fokozatosan új művészeti irányok felé fordult, amelyek megjelenése és elterjedése az urbanizációhoz köthető.

A második részbe a Kostabi-Šelts 1989-es megalakulástól 1999-ig, a tizedik évfordulóig történt változásokat és eseményeket számítom. Ebben az időszakban kerültek megrendezésre azok a konferenciák, ahol a kis finnugor népektől érkezett alkotókat megismertették az etnofuturizmus koncepciójával.

Az etnofuturizmus eddigi történetének második korszakával kapcsolatban szólnom kell arról is, hogy az 1990-es években egyre inkább kezdett elterjedni az internet az egész világon. Észtország erre a volt szovjet tagállamok közül az elsők között reagált. Egyre több területen ismerték fel az internet használatának lehetőségeit.

A harmadik szakasz 1999-et követően napjainkig tartó időszakot öleli fel. Ahogy azt már korábban leírtam, 1999-ben ünnepelték az etnofuturizmus tizedik születésnapját. Több szervezet és intézmény megalapítása is ebben az időszakban történt. Ilyen például a Taarka nevét viselő szetuföldi Pärimateater (vagyis a Taarka Hagyomány-színház) alapítása. 1999 után megváltozott az etnofuturizmus megítélése is, egyre elterjedtebbé vált az áramlat eszmei tartalma. Kijelenthető, hogy a 2000-es évek elejére az etnofuturizmus már meggyökerezett az észtországi kulturális életben, és egyre több kis finnugor néphez jutott el. A kis finnugor népek között élen jártak a permi népek művészei az etnofuturizmus hazájukban való meghonosításában.

5. A finnugor áramlat megjelenése az irodalmi életen kívül

Az etnofuturizmus eredetileg – az 1980-as évek végén - csak az irodalomban jelent meg, később, az 1990-es évektől kezdődően már több művészeti ágazatban is tetten érhetjük. Az irodalmon kívül ide tartozik a zene, a képzőművészet és a színház is.

Kari Sallamaa 2001-ben az Etnofutu4 konferencián, Tartuban úgy fogalmazott, hogy az etnofuturizmus már nem egy esztétikai vagy irodalmi jelenség homályos címkéje, hanem egyre több és több politikai és kulturális programot foglal magában.³⁰

A Kostabi-Selts tagjainak irodalmi művei a posztmodern jegyeit viselik magukon: ilyen például az idiolektus, az irónia és az anarchikus szemléletmód. Az etnofuturizmus már megszületésekor magával hozza a performance és a happening megjelenését is.³¹ Ezzel észt alkotók a volt szovjet tagállamokban élő művészek közül az elsőként kezdik felfedezni és „alkalmazni” a performance által nyújtott lehetőségeket.

Az etnofuturizmus a zenében is megjelenik. Erre rengeteg példát hozhatnánk, Észtországban népszerűbbnek és elterjedtebbnek számít a népzene. Évente több alkalommal is rendeznek népzenei fesztiválokat.³² Ezeken a fesztiválokon a népzenei együttesek mellett táncegyüttesek is fellépnek, mind hazai, mind külföldi előadók neveivel is találkozhatunk a programsorozatokban.

Az észt népzenei motívumok nem csak az autentikus népzeneben élnek tovább, hanem a rockzenében is. Jópéldája ennek a Metsatöll³³ nevű észt folkmetalt játszó együttes, mivel ez az együttes számos elismerést és díjat kapott, nagyon közel van a világhírhoz. A zenekart 1999-ben alapították, több mint 500 alkalommal koncerteztek már Európában és az Egyesült Államokban.³⁴ A hangzásvilágon kívül az együttes lemezeinek borítóján és a videoklipek animációiban³⁵ is megjelennek a népi kultúrából átvett és újraértelmezett motívumok. Az együttes koncertjein megtalálhatunk minden korosztályt, és a hallgatóság soraiban nem ritkán népviseletbe öltözött emberekkel is találkozhatunk.

A zenén kívül az etnofuturizmus hatása az észtországi színházi életben is tetten érhető. Ez nem véletlen, mivel a színház tökéletes terep az ideológiák terjesztésére, nem az észték az egyetlenek, akik ezt felismerték – elég a magyar nyelvű színjátszás kezdeteire gondolni.

³⁰ <http://www.suri.ee/etnofutu/4/cosmo-ee.html> (2014. november 22.)

³¹ <http://www.suri.ee/etnofutu/texts/viies.html> (2014. november 22.)

³² Ilyen fesztivál például a minden évben, nyáron megrendezésre kerülő Viru Folk fesztivál.

³³ Ez a kifejezés egy eufemizmus a farkas nevére, tükröfordításban erdei pajtást jelent.

³⁴ <http://metsatoll.ee/et/metsatoll/index.html> (2014. november 21.)

³⁵ A *Vaid vaprus* című dal videoklipjéhez a *Suur Tõll* című, 1980-as animációs filmből használtak fel jeleneteket. Az animációs film alapjául egy észt mitológiai alak szolgált.

Miután Kauksi Ülle Paat című võru nyelven írt regénye megjelent 1998-ban, más észtországi pszeudo-etnoszok, például a szetuk számára is felértékelődött a lokális identitástudat és a nyelv megőrzése. A szetuk jellemzően ortodox vallásúak. Ebben eltérnek a legtöbb észttől vagy észtországi pszeudo-etnosztól – de nyelvük és világképük miatt finnugor népnek tekinthetjük őket. A szetu nyelv a võru nyelv dialektusának tekinthető.³⁶

Fontosnak tartom kiemelni a 2006-os alapítású Taarka Pärimateatert (Taarka Hagyomány-színház), amely az egyik leghíresebb szetu³⁷ énekes asszonyról, a hilanai születésű Taarkáról kapta a nevét. Taarka a szetuk szimbolikus alakjává vált, hányattatott sorsa és a közössége íratlan szabályaitól sok tekintetben eltérő életmódja ellenére. Több kiemelkedő szetu énekes asszony munkásságát is ismerhetjük a népzene kutatóknak köszönhetően. Talán éppen egyedülálló tehetségének, improvizatív előadasmódjának és nyers, szókimondó nyelvezetének köszönhetően Taarka vált a szetuk szimbolikus alakjává.

A színház a szetu kultúra színházi lehetőségek és erőforrások segítségével történő megőrzését és terjesztését tűzte zászlajára.³⁸ A Taarka Pärimateater nyári táborok szervezésével a fiatalokhoz is közelebb kívánja hozni a szetu kultúrát.

Napjainkban egyre inkább jelentőséget kap és teret nyer a szetuk kultúrája Észtországban. 2014-ben a MAFUN Obinitsát választotta meg a Finnugor Kulturális Fővárosnak.³⁹ A szetuk már hamarabb is bekerültek a köztudatba, amikor 2009-ben a szetu többszólamú éneklés az UNESCO szellemi örökségeinek listájára került.⁴⁰

A Hõimurahvaste Programm, vagyis a Rokonnépek Programja a Fenno-Ugria szervezésével és támogatásával indult el. Keretein belül rendezték meg 2014 augusztusában az észtországi Sargverében a Finnugor Fiatalok Animációs Workshopját. A résztvevők között észtek, magyarok, komik, udmurtok, marik is voltak. A workshopon az animációs filmek közül több is mari illetve udmurt nyelven készült.

Az animációs filmekben keresztül az alkotók modern formában kívánják megszólítani a fiatalokat. A filmek témájaként népmesék szolgáltak. Ezek a filmek oktatási célt is szolgálhatnak, hiszen közülük többnek is finnugor mitológiai témája van, vagy a néphagyományokhoz kapcsolódnak. A hagyományos népi kultúra megjelenik a mari alkotó által készített kisfilmben, de egy orosz nyelvű erza (mordvin) témát feldolgozó kisfilmben is.

³⁶ http://www.hhrf.org/kisebbssegkutatas/kk_2002_02/cikk.php?id=1137 (2014. november 25.)

³⁷ Szetuföld néprajzi tájegység Észtország déli részén, az orosz határnál – Szetuföld átnyúlik Oroszország területére is. A szetuk is finnugor népnek tartják magukat, illetve többen a szetu nyelvet önálló nyelvként kezelik.

³⁸ <http://taarkateater.ee/mtu-2/> (2014. november 21.)

³⁹ 2014-ben a magyarok Veszprémet jelölték a Finnugor Kulturális Főváros címre.

⁴⁰ <http://www.unesco.org/culture/ich/RL/00173> (2014. november 22.)

Mindegyik filmhez készült az orosz felirat mellett angol felirat is, így amellet, hogy az Oroszországban élő finnugor kisebbségekhez eljutnak a filmek, az egész világon megismerhetik őket. Az esemény a tartui Nefa Rühm munkatársainak segítségével valósult meg.⁴¹

A népi motívumok újraértelmezése és használata elérte az észti élelmiszeripart is. Észtországban jellemző a népi motívumok széleskörű használata: népi motívumok jelennek meg az élelmiszerek csomagolásain⁴² – illetve a nagy népszerűségnek örvendő, Tallinnban gyártott Suva zoknikon. Széles körben elterjedt és divatos a népi motívumokkal (elsősorban kihui, muhui) díszített egyujjas gyapjúkesztyűk viselete. A népi motívumok ilyen módon történő feldolgozása nem az autentikusságról szól, sokkal inkább arról, hogy mai használatba kerülhessenek, széleskörűen ismertté váljanak – de nem autentikus vagy archaizáló, hanem újraértelmezett, mai formában.

Egyes motívumok felhasználási területe eredetileg a hagyományos népi kultúrában teljesen más volt, mint amilyen formában most megjelennek, például az Eesti Pagar által gyártott szeletelt rozskenyér csomagolásán és a tallinni Suva gyár fekete férfi zokniján is egyaránt megjelenik a Mulgi Kuub-on látható piros motívum.⁴³ (Mulgimaa néprajzi tájegység Dél-Észtországban). Négy évvel ezelőtt még lehetett muhui motívumokkal díszített sárga gumicsizmákat kapni.⁴⁴ Teljesen új helyre került tehát a csík a szoknyáról, de attól, hogy az újraértelmezés nem teljesen autentikus módon történik (vagyis nem kezdenek el újra sárga, muhui csíkos szoknyákat gyártani, hanem gumicsizmára kerülnek a szoknyáról a motívumok), még ugyanolyan értéket képvisel a használó szemében a tárgy, és ugyanolyan szemmel tekint rá, mintha valódi népviseleti darabbal rendelkezne.

Az etnofuturizmus célját abban vélhetjük meglátni, hogy az *ősi* gyökerekhez, hagyományokhoz és világszemlélethez visszanyúlva kívánja megválaszolni a mai kor emberének kérdéseit. A kis népek magukra ismernek, kijelenthetik, hogy léteznek. A kis népek gyökerei a mitológiában, a folklórban, a hiedelemvilágban vannak, tehát ezek ismerete hozzájárul az önazonosságtudathoz. A zsidó-keresztény vagy indogermán metafizika Sallamaa szerint nem kínál megoldásokat a finnugor népek és etnikai csoportok legnagyobb

⁴¹ A Nefa az észti folkloristák szövetsége. A tartui csoport tagjai a Tartui Egyetem Néprajzi Tanszékének egykori és jelenlegi oktatói és hallgatói közül kerülnek ki.

⁴² Főként az előre szeletelt, csomagolt kenyér és a szeletelt sajtok csomagolásain, illetve egyéb tejtermékek dobozain, de 2014-ben a Dalosünnep alkalmából a Kalev csokoládégyár gyártott olyan limitált darabszámú tejszokoládét, amely csomagolásán stilizált népviselet volt látható.

⁴³ A magyar sujtásra emlékeztető, *kacskaringós* motívum. A mulgi kuub, vagyis a mulgi kabát fekete színű, hosszú kabát, szabása a 18. századot idézi. A mulgi férfiak jellegzetes viselete volt. Toomas Hendrik Ilves észti elnök is Mulgimaa-ról származik, ezért néhány rendezvényen hagyományos mulgi kabátban jelent meg, azért, hogy mulgi identitását reprezentálja.

⁴⁴ A gumicsizmákon a muhui nők sárga szoknyájának mintázata volt látható. Muhu Észtország egyik szigete.

kulturális problémáira.⁴⁵ A kis finnugor népekre inkább az individualizmus és az animisztikus hitvilág jellemző, amelyet nehezen lehet összeegyeztetni a zsidó-keresztény kultúrkör eszméivel.⁴⁶

---

⁴⁵ <http://www.suri.ee/etnofutu/4/cosmo-ee.html> (2014 november 21.)

⁴⁶ Például Észtországban Európa többi részéhez képest sokkal lassabban terjedt a kereszténység. Ebben valószínűleg az ország földrajzi helyzetének is volt szerepe, a mai Észtország területe viszonylagosan elszigeteltnek számított.

6. A finnugor népi kultúra életben tartása a 21. században

Az etnofuturizmus fontos célja, hogy segítsen a kis finnugor népeknek a fennmaradásban. A világ minden táján léteznek hasonló törekvések, több művész munkájában is megjelennek az újragondolt népi motívumok, alátámasztásképpen számos huszadik századi festőt vagy alkotót fel lehet sorolni a világ minden tájáról. Magyarországon például a huszadik század elején épült szecessziós épületekről köszönnek vissza újraértelmezett népi motívumok.⁴⁷

Az etnofuturizmust mégis kifejezetten *finnugor áramlattá* teszi, hogy a finnugor népek megmentését tűzte ki céljául. Az etnofuturizmussal kapcsolatban állók olyan eszközöket használnak, amelyek a finnugor népek világszemléletéhez alkalmazkodnak.

Az etnofuturizmus szellemében alkotó művészek a finnségi népeken kívül több népet képviselő művészekhez is szólnak: például a szamojédokat is megszólítják, és bátorítják arra, hogy gondolják újra és tegyék élővé népművészetüket. Tehát ma már egyre inkább megfigyelhető a tendencia, hogy az etnofuturizmus egyre inkább uráli áramlattá kezd válni.

A kezdetektől fogva a legkorszerűbb eszközöket használják fel arra, hogy az alkotások és a különböző diskurzusok eljussanak a kis finnugor népek tagjaihoz. Az 1994-es Fiala Finnugor Alkotók Konferenciáján már felmerült, hogy az internet az egyik leghatékonyabb eszköz arra, hogy az etnofuturizmus eszméje elterjedhessen.⁴⁸ Ennek az a fő oka, hogy az internetet nem lehet központilag szabályozni, működési struktúrája szabad, tehát megfelelő alapot szolgáltat, és jól használható arra, hogy az etnofuturizmus szellemiségében alkotó művészek széleskörűen közvetíthessék az ideáikat.

Az etnofuturizmusnak nem célja, hogy a kultúra egyes elemeit romlatlanként, tökéletesen autentikus formában őrizze meg. Használni, alkalmazni is akarja azokat, ezért elkerülhetetlen, hogy újraértelmezze ezeket az elemeket. Az, hogy nem szentként tekint ezekre a motívumokra, és szokatlan, új módokon használja fel őket, nem *deszakralizálja* a népi kultúra elemeit.

Az etnofuturizmus a haladást, a fejlődést, a technikai vívmányokat egyáltalán nem tekinti rossznak, elfogadja és természetesnek tekinti azt a tényt, hogy azok hasznosak is lehetnek. Alapvetőnek tartja, hogy az élet velejárója a fejlődés. Az etnofuturizmusban is szükség van a népek gyökereihez való visszatérés mellett a jövő felé fordulásra is. Az

---

⁴⁷ Ilyen épület például a debreceni Benedek Elek Könyvtár, a kecskeméti Cifrapalota, a kiskunfélegyházi Városháza, de számos példát találhatunk a fővárosban és a magyar határokon túl Nagyváradon is.

⁴⁸ <http://www.suri.ee/etnofutu/ef!eng.html> (2014 november 22.)

etnofuturizmus tudomásul veszi, hogy semmi sem toporog egy helyben, állandóan változik minden, ahogyan a kígyó is időről-időre levedli a bőrért. Így van ez a kultúrában is. Ülle Kauksi az etnofuturizmust a kígyó vedléséhez hasonlítja:⁴⁹ a kígyó az életben maradás érdekében levedli a bőrért, de ettől ugyanaz a kígyó marad, mint ami a vedlés előtt volt. Így tehát a népi kultúra sem változik meg attól, hogy esetleg bizonyos szegmenseit aktualizálják annak érdekében, hogy ma is életben tartsák azt.

Az újraértelmezett elemeket, motívumokat magukon viselő termékek bárki számára elérhetőek, mint például a népi motívumokkal díszített zoknik, amelyeket bárki, életkorra és nemre tekintet nélkül viselhet. Véleményem szerint az etnofuturizmus elterjedése és egyre népszerűbbé válása erős hatással van arra, hogy ennyire elterjedtek a népi motívumokat magukon viselő termékek.

A hagyományok újraélése és újrafelfedezése az utódokra való átörökítés miatt is fontos. A hagyományt csak akkor lehet továbbadni, ha valahogyan sikerül *élőnek* megőrizni azt. Életben tartani sem a hagyományt, sem például a népművészeti motívumokat nem lehet anélkül, hogy használnánk azokat. A népi kultúrából, az ősektől származó elemeket használni pedig nem lehet anélkül, hogy ne értelmeznénk újra azokat, és ne aktualizálnánk őket. Ezért az etnofuturizmus tulajdonképpen felfogható egyaránt *survival* és *revival* mozgalomként is.

---

⁴⁹ <http://www.suri.ee/etnofutu/texts/moiste.html> (2014 október 6.)

7. Az észti etnofuturizmus hatása a többi uráli nép mai kulturális életére

Kari Sallamaa szerint az etnofuturizmus a hagyományörzés mellett arra is eszköz, hogy olyan uráli népeknek teremtsen kultúrát, amelyek elsősorban nomádként és parasztként éltek,⁵⁰ tehát nem rendelkeztek rétegezett társadalommal. Az ilyen népek (például a szamojédok vagy az obi-ugorok) még a 19. században sem rendelkeztek írásbeliséggel, ennek következtében a kultúra máshogy fejlődött és változott. Írásbeliség hiányában az ilyen népeknél esetleg elmaradhatott bizonyos elemek vagy kulturális vonások kanonizációja. Az észtek már a 19. századot követően foglalkoztak a többi, uráli nyelvcsaládba tartozó nyelveket beszélő néppel. A Szovjetunió alatt szinte kizárólag csak Észtországból érkezhettek kutatók például az obi-ugorok által lakott területekre, vagy a permi területekre. A finnek előtt majdnem teljesen bezárult annak lehetősége, hogy kis finnugor népeket a saját élőhelyükön felkeressenek. Még a magyarországi kutatóknak is rendkívül nehéz volt a kis népek által lakott területekre látogatni. Ha valaki az uráli népekkel szeretett volna foglalkozni, az szinte csak Leningrádban vagy Moszkvában tehette ezt meg. Egyértelmű, hogy ez a tényező hozzájárult ahhoz, hogy az észtek elhivatottnak érezzék magukat a kis népeknek való segítségnyújtást illetően. A Szovjetunió fennállásának idején az észteknek is nagy kihívást jelentett, hogy megtartsák észti mivoltukat, énekeljék észti nyelvű dalaikat, ragaszkodjanak őseik hagyományához.

A huszonegyedik században az embereknek teljesen más jellegű problémáik is vannak, mint az azt megelőző évszázadokban – így a művészeteknek is más, új válaszokat kell kínálnia. Vitathatatlan az is, hogy néhány kérdés mégis változatlan marad, például az identitás kérdése: „ki, vagy mi vagyok én?” A kis finnugor népek mai helyzetét nézve soha nem volt még aktuálisabb ez a kérdés. Az észtek már 1991 előtt megtalálták a választ erre a kérdésre, 1991-ben pedig függetlenné válhattak. Évszázadokon keresztül megtartották a nyelvüket, olvasták és tovább gyarapították a saját irodalmukat; önazonosságuk tudatában sikerült megmaradniuk.

Az észtektől indult etnofuturizmus a ki, vagy mi vagyok én? - kérdésre adott válasz megtalálásában, és a hagyományaik megőrzésében is kíván segíteni a kis finnugor népeknek. Erre a kérdésre akkor lehet választ kapni, ha a finnugor nyelvű népek nem csak a vitrinben tartva őrzik meg a múltjukat és hagyományukat, hanem újraértelmezik és használják is azokat – a mai kor elvárásainak és feltételeinek megfelelően.

⁵⁰ <http://www.suri.ee/etnofutu/vanaisad/masing/sall-uku.html> (2014. november 22.)

Kari Sallamaa szerint az etnofuturizmus-terminológiában a *futurizmus* nem az avantgárdból kivált futurizmusra utal vissza, hanem arra, hogy a saját kultúrájuk és tradíciójuk számára van jövő.⁵¹

A népi kultúra újraértelmezése és felelevenítése, életben tartása mellett az etnofuturizmus a diverzitást megőrzendőnek tartja – a kis népeknek és azok kultúrájának nem lenne szabad eltűnnie. Ennek megelőzése érdekében fontos tehát a saját hagyományuk tudatában élnie a kis népek tagjainak.

Az etnofuturizmus születésekor, annak eszméinek meghirdetésekor elsődleges cél volt az is, hogy a kisebb finnugor népek önállóságtudata erősödjön, ráébredhessenek arra, hogy ők önállóak, függetlenül léteznek, mert fontos a finnugor identitástudat megtartása.

Első alkalommal 1994-ben került megrendezésre a Fiatal Finnugor Alkotók konferenciája, ahová minden finnugor néptől érkeztek résztvevők. A konferencián tartott előadásokon közös esztétikai programnak nevezték az etnofuturizmust.⁵² A harmadik konferenciát Tartuban tartották 1999-ben, itt ünnepelték meg az etnofuturizmus 10. születésnapját.

Finnugor kulturális fővárost választanak minden évben. A Finnugor Népek Ifjúsági Egyesülete (MAFUN) 2015 kulturális fővárosa egy szetu falu, Obinitsa lett.

---

⁵¹ <http://www.suri.ee/etnofutu/vanaisad/masing/sall-uku.html> (2014. november 21.)

⁵² <http://www.suri.ee/etnofutu/vanaisad/masing/sall-uku.html> (2014. november 21.)

8. Összegzés

Az etnofuturizmus mentes mindennemű erőszaktól,⁵³ távolról sem számít etnocentristának. A szimbólumokat vagy motívumokat bár újraértelmezi – de nem ragadja ki a kulturális kontextusból. Az etnofuturizmus egyik leglényegesebb jellemzője, hogy felhasználja a múltból eredő, azaz az archaikus, népi motívumokat, elemeket, és mai környezetbe ülteti át azokat. Egyik célja, hogy a ma élő, kis finnugor népekhez tartozó emberek kérdéseire adjon választ, amelyek közül talán az egyik legégetőbb kérdés a „ki vagyok én?”.

Az etnofuturizmus nem minősíti réginek, vagy elavultnak a népi kultúrát. Elmondható, hogy nem szent, igaz és tiszta, idealizált forrásként tekint a népi elemekre. Nem időkeretek közé akarja zárni azokat az elemeket, amelyeket a népi kultúrából merít. Nem számít, hogy milyen idős a motívum vagy elem, amelyet újraértelmez és felhasznál. Hiszen hogyan is lehet megállapítani egy motívum korát, vagy valódi eredetét? Ez a kérdés igen nagy erőfeszítés elé állítja azokat, akik adekvát módon akarnak erre választ adni. A motívumok újrafelhasználásának és újraértelmezésének tekintetében az egyetlen, ami fontossá válik, az az a tény, hogy az adott elem észtek által használatos, tehát az észti identitás, nemzeti azonosságtudat részének számít.

A világ számos pontján, Mexikótól Magyarorszáig találkozhatunk olyan termékekkel illetve autentikus és kevésbé autentikus mai használatra szánt ruhadarabokkal és kiegészítőkkel, amelyeket paraszti motívumkincsből merített díszítéssel látnak el. Az ilyen tárgyak formavilága (alakja, szabása) is a népi kultúrát igyekszik idézni. Ezek közül néhány teljesen megőrzi az autentikus formát és funkciót, néhányon (főleg divatcikkeken) viszont különféle módon újraértelmezett motívumokat, népi kultúrából újragondolva átemelt elemeket találhatunk. Mégsem mondhatjuk ezeket etnofuturistának, mert nem kifejezetten ennek a *survival-revival* mozgalom eszmeiségének termékei. Előfordulhat, hogy kifejezetten maga az észti etnofuturizmus hat az adott gyártóra, de erre kevés példát találhatunk.

Az etnofuturizmus *szándékosan* létrehozott művészeti áramlat. Nem csak évtizedek távlatából visszatekintve tudjuk összegezni az etnofuturizmus létrejöttét és különféle hatásait. Születését, fejlődésének állomásait pontosan végigkövethetjük. Mint ahogyan azt korábban leírtam, az internet nagy szerepet játszik abban, hogy sok, a mai Oroszország területén élő, uráli nyelvet beszélő néphez eljusson az áramlat híre, és a kis népek tagjai megismerhessék azokat az eszközöket és alkotási formákat, amelyek segítségükre vannak abban, hogy

---

⁵³ <http://www.suri.ee/etnofutu/4/cosmo-ee.html> (2014. november 21.)

felismerjék, milyen lehetőségeik vannak a népi kultúra újraértelmezésére. Az internet arra is nagyszerű eszköz, hogy az alkotók és az aktivisták ötleteket adhassanak egymásnak és kapcsolatot is tarthassanak. Ugyanakkor a világhálón a kisebb finnugor népek tagjai népszerűsíteni tudják a saját kultúrájukat is: napról-napra nyomon követhetjük például, hogy hogyan lesz egyre népszerűbb a szetu kultúra. 2009 óta a szetu többszólamú éneklés hagyománya szerepel az UNESCO Szellemi örökségeinek reprezentatív listáján. Talán ez is hozzájárult ahhoz, hogy egyre nagyobb mértékben érdeklődnek a turisták is a szetu kultúra iránt.

Az interneten rendelkezésre álló adatokkal, zenékkal, videókkal és különböző tartalmakkal fel lehet kelteni olyan emberek érdeklődését a népi kultúra iránt, akik életük során nem kerülhettek kapcsolatba azzal. A magyarországi magyarok számára is remek lehetőség megismerni az interneten keresztül a többi uráli nyelvű nép múltját, mai életét, hagyományait és zenéjét. Minél inkább kapcsolatba kerülnének az etnofuturizmuson keresztül a magyarok a többi, kisebb uráli nyelvet beszélő nép történelmével és kultúrájával, annál inkább csökkenthető lenne az irántuk érzett idegenkedés. Talán az interneten fellelhető finnugor vonatkozású tartalmak arzenálja az egyik legerősebb fegyver arra, hogy leszámolhassunk a *halszagú rokonság* mítoszával is.

Napjainkban az Oroszországban élő finnugor népek közül egyik sem éri el az 1 milliós lélekszámot.⁵⁴ Ez még nagyobb okot szolgáltat a nagyobb finnugor népek tagjainak, hogy segítséget nyújtsanak kisebb rokonaiknak a fennmaradásban; megmentsek őket a nemzethaláltól, vagyis attól, hogy az Oroszországban rájuk kényszerülő akkulturáció folyamányaként elveszítsék saját nyelvüket és kultúrájukat.

---

⁵⁴ http://epa.oszk.hu/00900/00997/00022/pdf/EPA00997_Letunk_2012_3_131_139.pdf (2014 november 22.)

Internetes források

<http://mek.oszk.hu/02100/02115/html/1-2051.html>
<http://enciklopedia.fazekas.hu/irodalom/Futurizmus.html>
<http://www.suri.ee/etnofutu/texts/viires.html>
<http://www.suri.ee/etnofutu/texts/shibanov.html>
<http://www.suri.ee/etnofutu/3/doc/salla-e.html>
<http://www.suri.ee/etnofutu/texts/pruul.html>
<http://www.suri.ee/etnofutu/4/tekstid.html>
<http://www.suri.ee/etnofutu/vanaisad/masing/sall-uku.html>
<http://www.suri.ee/etnofutu/ef!eng.html>
<http://www.suri.ee/il/99/4/etnofutu.html>
<http://www.suri.ee/il/98/3/etnofutu.html>
<http://www.suri.ee/etnofutu/ef!eng.html>
<http://www.suri.ee/etnofutu/texts/moiste.html>
<http://www.suri.ee/etnofutu/4/cosmo-ee.html>
<http://www.pluralica.eu/materia/piret-viires-attekintes-az-eszt-kortars-irodalomrol?page=0,1>
<http://www.pluralica.eu/materia/piret-viires-attekintes-az-eszt-kortars-irodalomrol?page=0,0>
<http://www.sirp.ee/archive/1999/28.05.99/Kirjand/kirjand1-1.html>
<http://www.fennougria.ee/index.php?id=10417>
<http://www.fennougria.ee/?id=10429>
<http://metsatoll.ee/et/metsatoll/index.html>
<http://taarkateater.ee/mtu-2/>
<http://www.unesco.org/culture/ich/RL/00173>
http://epa.oszk.hu/00900/00997/00022/pdf/EPA00997_Letunk_2012_3_131_139.pdf
http://www.hhrf.org/kisebbsegkutatas/kk_2002_02/cikk.php?id=1137

Hivatkozott irodalom

Az új költészet évei, in: ANNUS, EPP - EPNER, LUULE-JÄRV, - ANTS-OLESK, SIRJE - VELSEKER, MART: *Eesti kirjanduslugu*, Koolibri, Tallinn, 2001, 608–645. o.

Függelék

1. ábra: Mulgi motívumok a kenyér csomagolásán

2. ábra: Mulgi motívumok a Suva által gyártott férfizoknin

3. ábra: muhui sárga szoknya (női népviselet)

4. ábra: gumicsizma muhui motívumokkal

A képek forrásai:

<http://www.zave.ee/ru/hiiumaa/pakkumine/eesti-pagar-rehe-rukkileib-390-g-6>

(2014. december 23.)

<http://www.sockmann.com/et/etno-socks/etno-cotton-socks-with-mulgi-pattern>

(2014. december 23.)

<http://www.osta.ee/originaalne-muhu-rahvariiete-seelik-20-saj-algusest-10651844.html>

(2014. december 23.)

<http://www.rahvusmustrid.ee/muhu-kummikud>

(2014. december 23.)